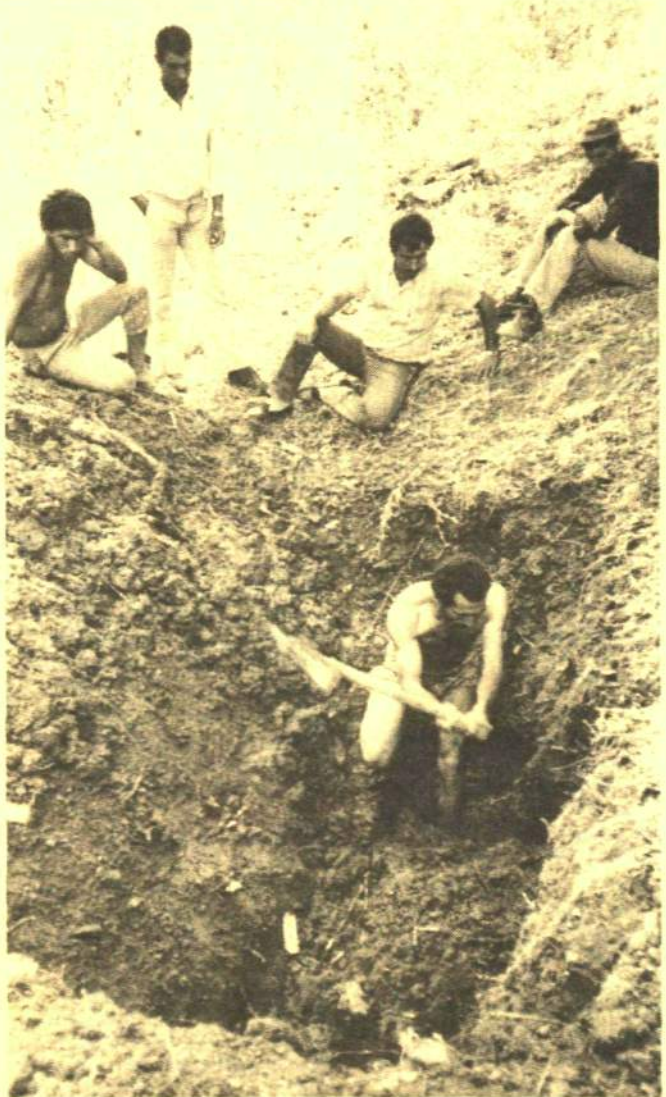
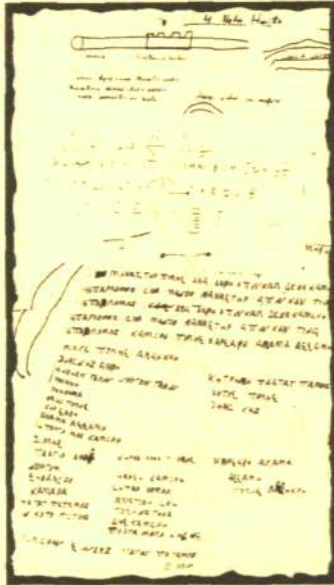

Define peşinde

İŞTE KROKİ — Definelerin yerini gösteren basit haritaların, krokilerin ticareti yapılıyor. Ortada hiçbir şey yokken, bir harita, bir krokinin başında milyonlarla ölçülen hisse dağılımları yapılıyor. İşte, üzerinde ne olduğu anlaşılmayan harita ve krokilerden birkaçı.

UMUT KAZISI — Altın üstüne öylesine güzel öyküler, öylesine gelişmiş planlar yapıyor ki, havadan gelecek para peşinde koşanlara her gün yenileri ekleniyor. Bir dolu bürokratik işlemden sonra alınan kazı izni, sonra da boşuna sallanan kazılar.. Her vuruşa biraz daha yiten umutlar. Bugüne dek yapılan 30 bin dolayındaki yasal define kazısının sonucu tam bir fiyasko, hepsi bomboş... Zaten bir şey çıksa da definencinin onu alması çok güç. Çıkan buluntunun tarihi değeri varsa, müze kazıya el koyuyor, definenci de hiçbir hak talep edemiyor.

Boş umutlar...

Bugüne dek 30 bin kazı yapıldı, hiçbir şey bulunamadı

İnsanoğlunun para kazanma, yaşamını sürdürebilme yollarından belki de en eskisi definencilik. Akşam uyurken rüyasında define görenlerden tutun, olmadık haritalara yüzbinlerce lira verenlere kadar herkesin peşinde olduğu tek şey var: Gömülü bir sandık ve içinde olduğu varsayılan çil çil altınlar...

Definencilik bir "meslek" olarak kabul gördüğünden, define aramak için izin gerekiyor. Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne bağlı müzeler, bu izni veren kuruluşlar. Bugüne dek müdürlüğe arama izni için 30 bin dolayında kişi başvurmuş ve kazılarda tek kurşun bile bulamamışlar.

Ve dedektör — Definencilerin gelişmişleri, teknolojiye de yararlanıyor. Toprağın altındaki madenleri saptayan bir dedektörün fiyatı 400 bin lira kadar.

Tokat'ta sürpriz

Hükümet konağından define çıktı

TOKAT, (a.a.) — Tokat Hükümet Konağı ek inşaatının temel çalışmaları sırasında Osmanlı dönemine ait define bulundu. Tokat Valisi Recep Yazıcıoğlu'ndan alınan bilgiye göre, temel hafriyatı sırasında dozer operatörü Hikmet Keskin büyük bir bakır kaba rastladı. Kabin içinde hicri 1223 tarihli ve 2. Mahmut devrine ait 4 bin 500 adet altın para bulundu. Altınlar arasında bir miktar da 1731 ve 1765 yıllarındaki Avrupa dukahıklarına ait irili ufaklı paralara rastlandı.

Boş umutlar

(Başarfa 1. Sayfada)

Parayla böylesine içlidişli olan insanoğlu, sonunda üç gruba ayrıldı:

- 1) Parası olanlar.
- 2) Parası olmayanlar.
- 3) Parası olmayanlara para kazandıracağı "dümeni" ile para kazananlar.

Biz, bu yazı dizimizde, (şöyle ya da böyle) parası olanları bir yana bırakıp, olmayanlarla, onlara para kazandıracağı diyenlerden bir kesiti ele aldık.

Yasal ya da yasadışı yollardan para kazanan insanların, görkemli düzeni süredursun, bir dolu insan da tutsağı olduğu paraya ulaşmak için vargüçüyle çaba harcıyordu... Kimi, 16 bin lira asgari ücretle "akrobasi yaparak" yaşam sürerken, kimi de aynı parayı kazanabilmek için açılan sınavlara girip stadyumları dolduruyordu...

Toplumumuzun büyük bir bölümünü oluşturan bu insanlara paraya olan gereksinimleriyle, parayla aralarındaki uzaklığın orantısı ters biçimde geliştikçe, o insanlara umut veren, güzel düşler vaat eden yeni yeni yöntemler üretiliyordu...

Bir yanda "ya çıkarsa", "si-ze de çıkabilir" sloganlarıyla kapış kapış giden Milli Piyango biletleri, öbür yanda Spor toto ve at yarışları, günümüz iktidarının "ortadirek" diye tanımladığı insanların baştaçı olmuştu... Mahalle kahvelerinden lüks kulüp-

lere dek uzanan "kumar" illeti ise, aynı ortamın ürettiği bir başka oluşumdu...

Ekonomik çarpıklığın daha bir pekiştirdiği bu düşsel dünyanın insanları, hep sürpriz bir paranın umuduyla sürdürüyorlardı yaşamlarını. Havadan gelecek bir parayla alınacak evler, otomobiller, "Binbir Gece Masalları"nı anımsatan yaşam biçimleri süslüyordu bu insanların düşlerini...

Birtakım rastlantılara bırakılan bu yaşam biçimi, yeni yeni oluşumları, yeni yeni "hastalık"ları da birlikte getiriyordu. Temel amaç hep aynıydı: Havadan para kazanmak... Spor Toto, Milli Piyango ya da at yarışı gibi şans oyunlarında aradığını bulamayan insanların umutlarının sömürülmesi için elden gelen ne varsa yapıyordu. Rastlantılar sonucu ortaya çıkan ve abartılı biçimde basına yansıyan olaylar da, yeni gelişmelerin en büyük destekçisiydi...

Uzun sözün kısası, geleceğini şans oyunlarında, kumarda, ya da öteki adıyla havadan gelecek bir parada arayan insanlarımız son yıllarda yeni bir grup daha katıldı: "Defineler..."

Umut tacirleri

Bugünkü yasal düzenlemelere göre definecilik, tarihi eser kaçaklığı sayılmıyor. Zaten definelerin aradığı da tarihi eser değil, altın...

Altın üstüne, öylesine güzel öyküler, öylesine gelişmiş planlar üretiliyor ki, havadan gelecek para peşinde koşan insanların bu gelişmelere kendini kaptırmaması hemen hemen olanaksız gibi...

Definelerin yerini gösteren haritaların, krokilerin ticareti yapılıyor. Ortada hiçbir şey yokken, bir harita, bir krokinin başında milyonlar ölçülen hisse dağılımları yapılıyor. Yeraltındaki metallerin varlığını sinyalle haber veren dedektörler 300-400 bin liraya alıcı bulabiliyor.

Defineci öyküleri

Definecilerin arasına girdiniz mi, öyküler birbirini izliyor. Anlattıklarının hemen hepsi birinin aynı... Saf birinin gördüğü bir rüya, dedesi ya da babasının Türkiye'den kaçarken kilolarca altın bıraktığını anlatan azınlıklar ve yakınları...

Sözünü ettiğimiz öyküler, amatör definecilerin uğraş alanı kapsamında. Bir de işin profesyonelleri var ki, birkaç tenekle altın onları ilgilendirmiyor. Tarihsel birtakım verilerden yola çıkıp, ürettikleri hayal dünyası içinde tonlarca altının peşinde koşuyor işin "profesyonelleri."

Altın üstüne bir dolu çarpıcı öykü üretilip, birtakım "uyanıklar" bu işe varını yoğunu harcayanlar arasında "icra-i faaliyet" ededursun, define peşinde koşanların bilmesi gereken bazı somut gerçekler var...

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ndeki verilere göre, bugüne dek yasal yollardan 30 bin dolayında define kazısı yapılmış. Bu kazıların sonucu, defineciler açısından tam bir hüsrân... Ballandıra balandıra anlatılan, planlar yapıp krokiler çizilen bir dolu define öyküsünün sonucunu tanımlamak için "fiyasko"dan başka bir sözcük gelmiyor insanın aklına. 30 bin dolayındaki define kazısının tümünün sonucu boş... Bu boşluğa karşın, define peşinde koşanların umutları sürüyor. Define bulunamamasına, yeni yeni kılıflar üretiliyor. Defineciler, kendilerine gönül rahatlığıyla kazı izni vermeyen arkeologları suçluyor. Yürürlükteki yasaların kendilerine definecileri denetleme görevi verdiği arkeologlar da definecileri... Tartışmanın nedenini iki taraf da biliyor, ama gerçeği anlamak kimsenin işine gelmiyor... Biri havadan gelecek para için uğraş veredursun, ötekiler de bu "maddeci" mantığın elinden, tarihsel değerleri kurtarma uğraşı içinde. Oysa, yürürlükteki yasa ve yönetmelikler, işin adını açık biçimde koymuş.

Yasalar ne diyor?

2863 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 50. maddesi, define peşinde koşanlar için izlenecek yolu açıkça çiziyor...

50. madde diyor ki:

"Korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı olarak belirlenen yerler ile SİT alanları ve mezarlıklar dışında, ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın izniyle define arama ruhsatı verilebilir."

Yasanın bu maddesinin anlatıldığı oldukça belirgin olmasına karşın, biraz daha ayrıntıya girelim:

"Defineci arkadaş, sen ancak tarihsel özelliği olmayan, sıradan alanlarda define araması yapabilirsin. Havadan para kazanmak için seçtiğin alan tarihsel bir değer içeriyorsa, ağızla kuş tutsan boşuna uğraşırın."

İzinsiz kazı yok

2863 sayılı yasanın 50. maddesindeki bu sınırlamaya, 27 Ocak 1984 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Define Arama Yönetmeliği daha bir açıklık getirmektedir.

Yasal sözcük ve deyimleri bir yana bırakırsak, bu yönetmeliğin define peşinde koşanlara anlatmak istediği gerçek şudur:

"Arkadaş, bu iş burnunun doğrultusunda yürütmen mümkün değildir. Sen defineni ararken, hiçbir zaman yalnız bırakılmayacaksın. Kazı yaptığın bölgenin müzesinden görevlendirilecek bir uzman arkeologla, İçişleri Bakanlığı ve Milli Emlak Müdürlüğü'nden birer görevli, yapacağın define kazısını denet-

leyecektir. Define kazısı sırasında bir tarihi esere rastlanması durumunda, kazın derhal durdurulur ve sen bu konuda hiçbir hak talep edemezsin. Define araştırman sırasında, tut ki olumlu bir sonuç aldın, bir şeyler çıktı. Buluntular, bakanlıkça atanacak üç kişilik bir uzman grubuna incelenir, tarihsel bir değeri varsa müzeye, define niteliğinde ise Malye ve Gümrük Bakanlığı'na teslim edilir. Bulduklarının tarihi değeri yoksa ve bulduğun yer Hazine arazisi üzerindeyse, bugünkü değerinin yüzde 50'si sana verilir. Yok eğer define kişiye ait bir alanda ise, definenin bugünkü değerinin yüzde 40'ı senin olur. İzinsiz olarak, değil kazı, araştırma bile yapman mümkün değildir. Eğer şeytana uyup da izin almadan define araştırması ya da kazısı yaparsan, bir yıl ile beş yıl arasında ağır hapis, 25 bin lira ile 200 bin lira arasında ağır para cezasına çarptırılırsın..."

Yasalar ve yönetmelikler açıktır... Bugüne dek yasal yollardan yapılan 30 bin dolayındaki define kazısının sonuçları da ortadadır... Bütün olumsuzluklara karşın, define peşinde koşanların umutları bitmez. Her gün yeni yeni defineler katılır aralarına, yeni yeni öyküler üretilir.

YARIN: Silivri'de define arıyoruz